

Képzés és Gyakorlat

Training & Practice

19. évfolyam, 2021/3-4. szám

Képzés és Gyakorlat

A Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Kaposvár Campus Neveléstudományi Intézetének
és a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karának
neveléstudományi folyóirata

19. évfolyam 2021/3–4. szám

Szerkesztőbizottság

Kissné Zsámboki Réka főszerkesztő

Szerkesztők:

Pásztor Enikő, Molnár Csilla

Kloiber Alexandra, Frang Gizella, Patyi Gábor;

Kitzinger Arianna angol nyelvi lektor

Szerkesztőbizottsági tagok:

Podráczky Judit, Varga László, Belovári Anita,

Kövérné Nagyházi Bernadette, Szombathelyiné Nyitrai Ágnes, Sántha Kálmán

Nemzetközi Tanácsadó Testület

Ambrusné Kéri Katalin, Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Pécs, HU

Andrea M. Noel, State University of New York at New Paltz, USA

Bábosik István, Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár, HU

Horák Rita, Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka (Szerbia),

Tünde Szécsi, Florida Gulf Coast University, College of Education, Fort Myers, Florida, USA

Jaroslav Charchula, Jesuit University Ignatianum In Krakow, Faculty of Pedagogy Krakow, PO

Suzy Rosemond, KinderCare Learning Center, Stoneham, USA

Krzysztof Biel, Jesuit University Ignatianum in Krakow, Faculty of Education, Krakow, PO

Jolanta Karbowniczek, Jesuit University Ignatianum in Krakow, Faculty of Education, Krakow, PO

Maria Franciszka Szymańska, Jesuit University Ignatianum in Krakow, Faculty of Education, Krakow, PO

Abdülkadir Kabadayı, Necmettin Erbakan University, A.K. Faculty of Education, Konya, TR

Szerkesztőség

Kissné Zsámboki Réka főszerkesztő

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

Képzés és Gyakorlat Szerkesztősége

E-mail: kissne.zsamboki.reka@uni-sopron.hu

9400, Sopron, Ferenczy János u. 5.

Telefon: +36-99-518-930

Web: <http://trainingandpractice.hu>

Web-mester: Horváth Csaba

Felelős kiadó: Varga László dékán

A közlési feltételeket

a <http://trainingandpractice.hu> honlapon olvashatják szerzőink

Képzés és Gyakorlat

Training and Practice

19. évfolyam, 2021/3-4. szám

Volume 19, 2021 Issue 3-4.

Jelen kiadvány az „*EFOP-3.6.1-16-2016-00018 – A felsőoktatási rendszer K+F+I szerepvállalásának növelése intelligens szakosodás által Sopronban és Szombathelyen*” című projekt támogatásával valósult meg.

TARTALOM

Table of Contents

TANULMÁNYOK

BENCÉNÉ FEKETE, ANDREA: <i>Intercultural Education in Early Childhood</i>	5
IZSAK, HAJNALKA: <i>Public awareness of correctional education carried out in juvenile correctional facilities</i>	15
KÁNTOR ZSUZSANNA: <i>Mi jár a gyermekek fejében? – A koragyermekkorai tanulás szülői és óvodapedagógusi szemmel</i>	28
LANTOS TÜNDE: <i>A munkahelyi informális tanulás meghatározó szerepe a pedagógusok folyamatos szakmai fejlődésében</i>	41
MENDELOVÁ, ELEONÓRA – ZELENÁ, HANA: <i>The current parental role in the reflection of changes in family life</i>	54
MRÁZIK JULIANNA: <i>Az e-tanulás segítése. A tanulás-szervezés átkeretezése hagyományos és nem hagyományos környezetben</i>	64
TÓTH-MERZA KATALIN – BONTÓ PETRA – ALMÁSSY ZSUZSANNA: <i>Az óvodapedagógusok általános jóllétének és munkahelyi jellemzőinek vizsgálata</i>	73
TUDLIK CSILLA: <i>A pályaeérdeklődés három konstruktuma, amely segíti a gimnáziumi tanulók megismerését</i>	85
UNGER VIVIEN ÉVA: <i>A pedagógiai intézményekhez fűződő kapcsolatban szerepet játszó bipoláris élmények összehasonlító vizsgálata</i>	96
VIDA GERGŐ: <i>A tanulási zavar elmélete és diagnosztikája – tanulási zavarral küzdő tanulók kompenzálásának segítése</i>	110

KÉPZÉS ÉS GYAKORLAT

CSIHA TÜNDE NOÉMI:

A szülői jelenlét hatása a motivációra a kora gyermekkori nyelvvelsajátításnál 120

JUHÁSZ VALÉRIA:

A nyelvi tudatosság fejlesztése óvodásoknak és alsó tagozatos tanulóknak dobókockás játékokkal 136

KISSNÉ ZSÁMBOKI RÉKA:

Az óvodapedagógus hivatásra felkészítő képzési tartalmak vizsgálata a hallgatók szakmai gyakorlatainak tükrében 149

KOÓS ILDIKÓ:

Út a nyelvi kompetencia teljessége felé 6–10 évesek anyanyelvi nevelésében: a szintagmák központi szerepe Zsolnai József NYIK-programjában 162

KOVÁCS ELVIRA:

A kooperatív tanulás során előforduló nehézségek a tanítói vélemények tükrében 170

PÁSZTOR ENIKŐ:

Az „egy személy egy nyelv” idegennyelvi módszer bemutatása az Ágfalvi Napsugár Óvodában egy empirikus kutatás tükrében 180

TARY BLANKA:

Tanárok és tanárjelöltek olvasási stratégia használata és olvasási szokásai anya,- illetve idegen nyelven 189

IVÁNCSIK RÉKA – PETŐNÉ CSIMA MELINDA – MOLNÁR MARCELL:

A 7-14 éves sérült, fogyatékos gyerekek és a terápiában velük dolgozó lovak stressz-szintváltozása lovasterápiás fejlesztések hatására 198

RECENZIO

KÉRI KATALIN:

„Testi fordulat” a neveléstörténetben: testnevelés, egészségnevelés Európában a 20. század első felében 212

DÓRA LÁSZLÓ:

Szülők kézikönyve az okoseszközök intelligens használatához 218

KÁNTOR ZSUZSANNA¹**Mi jár a gyermekek fejében? – A koragyermekkori tanulás
szülői és óvodapedagógusi szemmel**

Milyen a koragyermekkori tanulás mai értelmezése? Hogyan gondolkodnak a témában a szülők és az óvodapedagógusok? Mit tartanak fontosnak a materiális környezet szerepével kapcsolatban? Kutatásom célja egyfajta állapotfelmérés volt, amely során megerősítést nyert korábbi felvetésem, miszerint a szülők szeretnék mindent megadni az óvodáskorú gyermekeiknek. A XXI. századra bebizonyosodott, hogy a tanulás fogalma és a hozzá kapcsolódó attitűd kettévált. A szülők szerint a gyermeki tanulás magától megy végbe, illetve a túlélésért végzett tevékenység, miközben a materiális környezet szerepe meghatározó. Fontos lenne felhívni a figyelmet a szülői mintaadó szerepre és a felelősségtudatra, az óvodában dolgozó szakemberek által nyújtott tudományos és releváns közérthető információkra neveléssel kapcsolatban.

1. Bevezetés

A megismerés általában az ismeretek megszerzéséről, szerveződési szintek rendszereződéséről és azok alkalmazásáról szól. A tanulás valaha egy teljesen nyilvánvaló dolog volt, maga a fogalom nem igényelt különösebb magyarázatot. Az áthagyományozódás szervezett oktatás nélkül zajlott, de az életre való felkészítés a közösség túlélését szolgálta. A megismerés és a valóság nagyon közel állnak egymáshoz, de a mai napig szükséges hozzá az észlelés, amely alapvetően kognitív folyamat, amiből sok minden születhet (Neisser, 1984). Az intelligenciát magasztaltuk sokáig, és nem gondoltuk, hogy lehet belőle többféle. Szép lassan beszivárgott a hétköznapi életbe az érzelmek fontossága, és visszatért újra a társas létünk előtérbe helyezése. Gyermek kultúránk, gyermek képünk változott és változóban is van, tendenciák, divatok, álláspontok, nézetek sokasága jelenik meg a világhálón. A gyermekeknek elsősorban a felnőttek „adnak” (közvetítenek) kultúrát, illetve tárgyi, személyi és szellemi környezetet. Széles spektrumban igyekeztem feltérképezni a koragyermekkori tanulás mai értelmezését és a nevelési környezetére vonatkozó álláspontokat azoktól a személyektől, akik a gyermekeket közvetlenül körülveszik. A tanulásnak létezik még ma is egy szűkre szabott fogalmi határa, amelyet sokan úgy értelmeznek, hogy az iskolapadban, formális keretek között egy tanítótól, egy tanártól elsajátított tudást takar. Úgy érzem, hogy a tanulás megfogalmazása nagyon diverzív, ezért a

¹ Óvodapedagógus, Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar, Neveléstudomány mesterszakos hallgató; email: kantor.zsuzsi.oped@gmail.com

kutatási célom egyfajta helyzetfelmérés. Vizsgálom a koragyermekkorai tanulás mai felfogását és a gyermeket körülvevő külső környezet jelentőségét szülői és óvodapedagógusi szemszögből. Vizsgálódásaim során több perspektívából figyelem meg a véleményeket. Kutatásom kezdetén a szülőket térképezem fel, akiket remélhetőleg elgondolkodtat néhány kérdés, vagy választható állítás a kérdőívemben. A következő vizsgálat az óvodapedagógusok véleményére összpontosító fókuszcsoportos beszélgetés keretében valósult meg. Az eredményeket külön-külön elemeztem. Az egész aspektust megnéztem a metaforaelemzés módszerével, mert kíváncsi voltam arra, hogy mindazt, amit eddig állítottak, a metaforákban visszatükröződnek-e. A gyermekek világa hatalmas misztikussággal bír, amit a felnőttek már gyakran elfelejtenek, így a mai napig érdeklődve fordulnak a kérdés felé, vajon mi jár a gyermekek fejében?

2. Elő kutatás

Elő kutatásom kiindulópontja felsőoktatási tanulmányaim kezdetére tehető, amikor is feltűnt ismeretségi körömben egy jellegzetes problematika. A kismamáktól kezdve az óvodás gyermekekkel megáldottakig elég széles spektrumra jellemző, hogy fontosnak tartják a tárgyi környezetet. Tulajdonképpen csekély hangsúlyt fektetnek arra, hogy megismerjék a leendő vagy cseperedő gyermekük életkori sajátosságait. Ha a szülők mégis felfedezésre adják a fejüket, jellemzően könnyen emészthető, kétes eredetű forrásokat keresnek fel. A felmerülő problémákra megerősítést kaptam, amikor 2018 őszén a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karán elindult a Szülők Egyeteme, „Szeress, nevelj okosan!” kezdeményezés. A program célja a tudomány népszerűsítése volt. A főszervezővel készítettem egy mini interjút a program sikerességéről. A szóbeli kikérdezést választottam kutatási módszernek az interakciós kapcsolat dinamikájában bízva (Falus, 2011). A megkérdezett személy elmondta, hogy a program elsősorban hangzott, azonban a meghirdetett alkalmakra csak az idősebb korosztályból jelentkeztek, és jelentek meg kevés létszámban. A megkérdezett elmondása szerint, az oktatók úgy érezték, hogy a szülők kevés hangsúlyt fektetnek a nevelés tudományos megközelítésére. A kiemelt célközönség érdeklődésének a hiánya elszomorító, aggályokat vet fel társadalmi szempontból. A szellemi táplálék, az inspiráló aktív környezet biztosítása komplex feladat, bizonyos ismeretek, módszerek, technikák nélkül nehezen megvalósítható. A család szerepe az egyén életének megalapozásában nélkülözhetetlen. A jövőbe okosan kell befektetni, és ez nem szűkíthető le csak anyagi, materiális kérdésre. A gyermeknevelés központi kérdés kellene, hogy legyen. Hazánkban a mai szülőknek ezt még tanulniuk kell, amit az idősebb korosztály egyes tagjai már

élettapasztalatuknál fogva éreznek. Jelen korunkban a materiális környezet kultusza fontosabbnak tűnik, mint az életkornak megfelelő gyermeki szükségletek. Aktuális, figyelmet érdemlő témának gondolom a tárgyi környezet és a tanulás perspektíváit.

3. A kutatás bemutatása

Kutatásomban nem volt céloom előzetes dedukció alapján megfogalmazott hipotézisek igazolása vagy cáfolása. Inkább a valósághelyzetet mértem fel az óvodapedagógusoknak és a szülőknek tanulásról alkotott nézeteikkel kapcsolatosan. A családi nevelés és az intézményes nevelés bizonyos nézőpontokból megegyezik, mégis bőven akadnak különbségek. Gerald Hüther neurobiológus szerint (2017) „a gyermekek kertje” lassan üvegházra hasonlít, utalva ezzel jelenkorunk környezeti problémáira és a tendáló attitűdökre. A XXI. század kihívásaival az a pedagógus tud megküzdeni, aki adaptív, alkalmazkodó, és rugalmas, illetve a szülőkkel való kapcsolattartásra nagy hangsúlyt fektet. A gyakorlati és elméleti problémák megoldása, csak szakmai kommunikáció segítségével érhető el.

3.1. A kutatás célja

Az ingergazdag környezet optimális megléte, mind a gyermek otthonában, mind a nevelési intézményben hosszabb távon létfontosságú, de ehhez a kölcsönös kommunikációs csatornának működnie kellene. Minden társas érintkezés valamilyen tárgyi környezetben játszódik le, és ezek gyakran döntőek lehetnek kapcsolatainkra (Forgas, 1989). A testi és lelki egészség megléte szélsőségektől mentesen lesz optimális. Nem zárom ki azokat a jelenségeket sem, melyek nem azonnal és közvetlenül járulnak hozzá a kutatás hatásfokához.

3.2. A kutatás kérdésfelvetései

Az induktív leíró kutatási stratégia kérdésfelvetések megfogalmazását tette lehetővé. A pedagógiai valóság helyzetét szeretném feltárni. Ebből adódóan nem vállalkozok összefüggések megállapítására. A problémaérzékenység a kérdésekben jelent meg, a gyakorlatban nehézség támadt, mivel a tudományos ismeretek hiánya akadályokhoz vezetett. Alapvető kérdéseim a következők:

- (1) Hogyan tanul a mai gyermek?
- (2) Milyen hozzáállást tanúsítanak a szülők a gyermek megismerési folyamataihoz?
- (3) Honnan tájékozódnak a szülők a gyermeknevelés témaköréről?

- (4) Milyen ismereteik vannak a felnőtteknek a paradigmaváltó tanulásfelfogásról (konstruktivizmus, neurokonstruktivizmus), illetve a legújabb pedagógiáról (neuropedagógia)?
- (5) Mit értenek a célcsoportok ingergazdag környezetben, hogyan jellemeznék?
- (6) Milyen szerepe van a nevelésben ma a digitális eszközöknek és technikáknak?

Ezen kérdések alapján indult el a kutatás kidolgozása. Rejtett céljaim, hogy a két résztvevő csoport figyelmét ráirányítsam a paradigmaváltó tanulásfelfogásokra, illetve a csoportok közötti kommunikáció fontosságára. A posztmodern gyermekek túlélése érdekében több szakma kommunikációját, együttműködését és összefogását tartom szükségesnek ahhoz, hogy a szülőkhöz érdemben eljussanak a gyermekre vonatkozó releváns, kongruens és tudományos információk. Arra számítok, hogy a konformista életmód felülírja a konstruktivista szemléletet.

3.3. A kutatás menete és módszerei

Az induktív kutatási stratégiából adódóan a pedagógiai valóságból, empiriából kiindulva, adatokat gyűjtve, elemelve, általánosítva jutok el a célomig, kérdéseimre így kapva választ. A módszerek kombinatív alkalmazása magától értetődő volt, így többlépcsős csoportos mintavételt terveztem. A pandémia miatt kialakult társadalmi távolságtartás érdekében online felületen valósítottam meg. A kutatás során az előkutatást és a szakirodalmi áttekintést leszámítva, három különböző megközelítésben gyűjtöttem információt:

- (1) A szülők voltak a célcsoport, ezért zárt és nyitott kérdéseim kérdőíves strukturált formában, online jutottak el hozzájuk egy népszerű közösségi oldal segítségével. Az önkitöltős online kérdőív 2020.10.15.-2020.10.20. közötti időszakban volt elérhető, nyitottsága miatt bárki kitölthette. A válaszadók száma 356 fő. Az eredményeket kvantitatív és kvalitatív összegzésként ismertethessem.
- (2) Az óvodapedagógusokat csoportos strukturált interjú keretében szólítottam meg, nyílt kérdésekkel. Az alanyok nézeteit fókuszcsoportos interjú keretében tártam fel, adott témával kapcsolatosan, miközben a terjedelmet behatároltam. Rögzítése képernyőfelvételen keresztül történt kvalitatív elemzés céljára, amihez a résztvevők hozzájárultak. A fókuszcsoportos beszélgetést 2020.10.20. tartottuk meg, egy-másfél órás intervallumra terveztem 6 óvodapedagógussal.

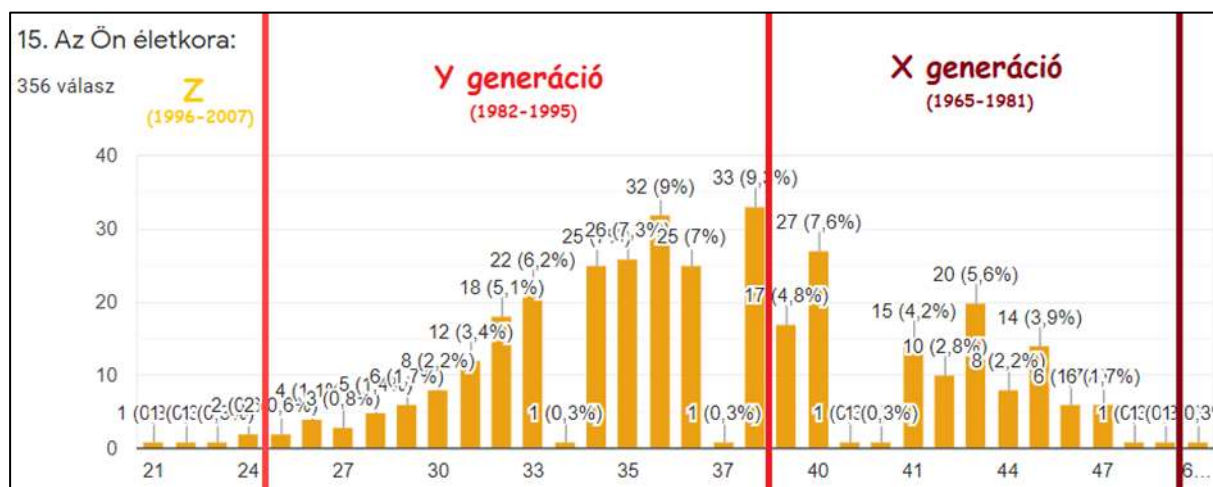
(3) az „Easter egg²” a szülői kérdőív és az óvodapedagógusi fókuszcsoporthoz beszélgetésben a metaforaelemzéshez szükséges „rejtett” kérdés volt. Mind a két csoportnak ugyanazt a mondatot kellett befejeznie egy szóval, vagy jelzős szerkezettel, illetve megindokolni a miéértjét.

4. A kutatási eredmények elemzése

Kvantitatív és kvalitatív adatokból a következő megállapításokat csak a vizsgált mintára nézve gondolom érvényesnek.

4.1. A szülői perspektíva

A kérdőív első részében a kitöltők családjára és gyermekére/gyermekére vonatkozó kérdések szerepelnek, míg a kérdőív végén 5 kérdés a válaszadó személyére vonatkozik. Az ország minden megyéből kaptam válaszokat. A válaszadók megadott életkoruk alapján három generációba sorolhatók. Én a köztudatban lévő generációs sémát vetítettem rá az eredményeimre, Nemes Orsolya könyve alapján (Nemes, 2019. 22.o.).

1. sz. ábra: Életkori görbe és generációk a köztudatban
(Forrás: saját szerkesztés, alapja Google Űrlap eredmény)

A vizsgált minta 63%-át Y generációs szülők adják, ez azért fontos, mert mindazon kutatási eredmények, amelyek a tanulmányban benne foglaltatnak, azoknak a hatása tulajdonképpen az Y generáció által nevelt Alfa generációs gyermekeken fog megmutatkozni, érződni. A mintában mindenkinek van gyermeknevelési tapasztalata, de jelenleg 309 fő nevel óvodáskorú gyermeket

² Az Easter Egg kifejezés a PC és konzol programokban speciális billentyűkombinációkra vagy műveletsorokkal aktiválódik. Az alkalmazásokban elrejtett titkos üzenet vagy funkció, elvértve valamilyen bővítést is takar.

bevallásuk szerint. A kitöltők 60%-a nem végzett pedagógiai-pszichológiai tanulmányokat, ami azt jelenti, hogy ösztönszerűen, vagy családjukban megismert minták alapján nevelnek.

A kérdőívben két kérdés vonatkozik a gyermeknevelésre. Ezen eredményekből elmondható, hogy a megkérdezett szülők 85% a családi- és baráti körből tájékozódik neveléssel kapcsolatos problémák esetén. Meglepő eredmény, egyben elszomorító is, hogy 31% veszi igénybe csupán a köznevelési intézményekben dolgozó szakemberek segítségét.

Gyermekneveléssel kapcsolatos tanácskérés, tájékozódás forrása	Ingergazdag környezet jellemzői
85% Család, barátok, szülők	83% fontos a fejlesztő játékeszköz
55% Internet alapú forrás	66% szerint lényeges a gyerekszoba bútorzatának minősége és ára
42% Könyvek, folyóiratok	86% nem szívesen ad műanyagból készült játékot gyermekének
31% Köznevelési intézményekben dolgozó szakemberek	66% fontosak a digitális eszközök

1. és 2. táblázat: Tájékozódásra és ingergazdag környezetre vonatkozó kiemelkedő adatok (N=356)
(Forrás: saját szerkesztés)

A kérdőívben két kérdés a gyermeket körülvevő környezetre vonatkozott. Az inger gazdag környezet eredményei kapcsán kiderült, hogy fontosnak gondolják a játék és tárgyak fejlesztő szerepét, minőségét, árát, anyagát, és a játékok között szerepet kell kapnia a digitális eszközöknek. A válaszok magas százalékaira utal, hogy a megkérdezett szülők gondolkodásában a materiális környezet nagyon is meghatározó szerepet játszik. A környezet jellemzői a szülők esetében fizikális összetevőkből állnak.

A tanulásról alkotott vélemények négy kérdés eredményeinek összegzéséből alakultak ki, amit kétféleképpen lehet nagyító alá tenni.

Tanulással kapcsolatos attitűd	Hogyan tanulnak a mai gyerekek?
88% szerint a természetben többet lehet tanulni	33% tapasztalat, érzés, érzékelés, élmény alapú
	24% játék, mint tanulást segítő tevékenység
44% szerint az intézményen kívül lehet többet tanulni	19% Szociális közeg fontossága
	10% Utánzás alapú tanulás
40% vallja, hogy a túlélésért tanul gyermeke	14% egyéb

3. és 4. táblázat: Tanulásról alkotott vélemények (N=356)

(Forrás: saját szerkesztés)

Az egyik az attitűdre vonatkozik, minthogy a válaszadók 88%-a szerint a természetben lehet a legtöbbet tanulni. Viszont az is kijött a kutatás során, hogy a szülők 40%-a szerint a tanulás valamilyen túlélésért végzett tevékenység. Számomra ez azt sugallja, hogy a tanulásban nincs öröm, játék, élmény, csupán egy eszköz, hogy valamit elérjünk, megszerezzük az életben.

Arra a nyílt végű kérdésre, hogy hogyan tanulnak a mai gyerekek, a válaszok eloszlottak. A 4. táblázat alapján elmondható, hogy 33% úgy véli, hogy tapasztalat, érzés, érzékelés, élmény alapján történik, majd megemlíti a játékot, mint tanulást segítő tevékenységet, a szociális közeget és az utánzás alapú tanulás. Ezek a kategóriák tulajdonképpen lefedik mindazon tanulási típusokat és folyamatokat, amelyeket a fejlődéslélektan is említ. Amennyiben megnézzük a válaszokat, akkor megállapítható, hogy ezek közül kettő olyan van, amelyben valóban a szülőknek van bármiféle szerepe a tanulás folyamatában, a szociális közeg és az utánzás alapú tanulás kategóriákban. Ha nagyon összesíteni szeretnénk a válaszokat, akkor elmondható, hogy 57% mondta, hogy magától megy végbe a tanulás, és 29% mondta csak azt, hogy kell a tanulásához valamiféle szociális interakció, egy utánzásra serkentő minta, modell a gyermek számára. Egyértelműen 10% ismeri fel, hogy mennyire fontos mintát tölt be a felnőtt a gyermekének életében a tanulás során az utánzással.

4.2. Az óvodapedagógusok véleménye

Az írásbeli interjú után feltétlenül egy szóbeli interjút terveztem, de a pedagógusi réteg megszólításához, több mintaadóra volt szükségem. A gyermek életében a szülők mellett fontos szerepet tölt be a pedagógus. A fókuszcsoporthoz beszélgetés a pedagógiai vizsgálódás területén ideális választásnak tűnt, jelen kutatás széles körű értelmező jellegéből fakadóan. A pandémiás vészhelyzet miatt könnyebb volt online térre megszervezni, így a Google Meet-en zajlott le az

esemény. A fókuszcsoportos beszélgetés során megismertem az óvodapedagógusok véleményét.

2. sz. ábra: Az óvodapedagógusok összesített véleménye
(Forrás: Saját szerkesztés)

A pedagógusok úgy gondolják, hogy a gyermekneveléssel kapcsolatos tájékoztatás legfőbb és legfontosabb formája a személyes megbeszélés. A környezet szerepével kapcsolatban elmondták az óvodapedagógusok, hogy véleményük szerint fontos az esztétikus környezet, a játékeszköz, de sokkal fontosabb a társas környezet, szeretetteljes légkör, érzelmi kötődés, támogató attitűd és egy biztos, következetes szokás- és szabályrendszer kialakítása. Ez alapján elmondható, hogy mások a prioritások a szociális színtereken.

4.3. Metaforaelemzés – avagy Ariadné fonala

Kutatásom utolsó etapja a metaforaelemzés, amellyel a gyermek tanulására vonatkozó mélyebb összefüggéseket kerestem. Az empirikus többlépcsős kutatás a válogatott szülői mintából, és a pedagógusok véleményének felméréséből történt. A metaforaelemzés célja a koragyermekkorai tanulás felfogásának elemzése. A tanulás fogalmának ismerete abból a szempontból lehet fontos, hogy jobban megismerhessük a gyermek körüli személyek tudattalanában gyökerező, olykor (én)elvárásokként megtestesülő gondolkodásmódokat. A görög mitológiában Ariadné fonala segítette Thészeuszt a Minótauros labirintusából kijutni. Az én esetemben a metaforaelemzés segít nekem eligazodni a koragyermekkorai tanulás útvesztőjében. Az individuális és az általános tulajdonságok között kapcsolatteremtő lehet, hogy a sok elem halmazokba sorolható legyen. Ezek a létrehozott halmazok nem zártak. Mára elfogadott, hogy a metafora megelőzi a fogalomalkotást és a „kimondhatatlant” is felszínre vezetheti. Mindkét kutatásba be volt

építve a kérdések közé a metaforaelemzéshez szükséges befejezendő mondatrész. Azt kértem, hogy egészítsék ki egy jelzős szerkezettel vagy szóval, „*a gyermekek tanulása szerintem olyan, mint...*”

3. sz. ábra: Hogyan vélekednek a szülők és az óvodapedagógusok a gyermeki tanulásról a metaforaelemzés során
(Forrás: WordArt saját szerkesztés)

Kiderült, hogy a legtöbben a gyermeki tanulást egy szivacshoz hasonlítják. Ez esetben azt gondoljuk, hogy a tanulás egy magától végbemenő folyamat, mivel úgyis magába szív mindent. Hasonlóképpen vélekednek azok, akik a növényeket jelölték meg a tanulás szimbólumaként, bár ez esetben már egy kicsi gondozás, kapálás, locsolás, ápolás már megjelenik szükségképpen. Ahogy a válaszok ritkulnak, a beavatkozásnak a minősége és mértéke is változik. Az építkezés már abszolút cselekvő tevékenység, hiszen bonyolult, megtervezett, mások által végrehajtott folyamat. Ebből arra tudok következtetni, a válaszadók úgy gondolják többségében, hogy ebben nekik nincs szerepük, jelentőségük, a gyermeknek ez magától megy.

4. sz. ábra: Egyedi válaszok a gyermeki tanulásról a metaforaelemzés során
(Forrás: WordArt saját szerkesztés)

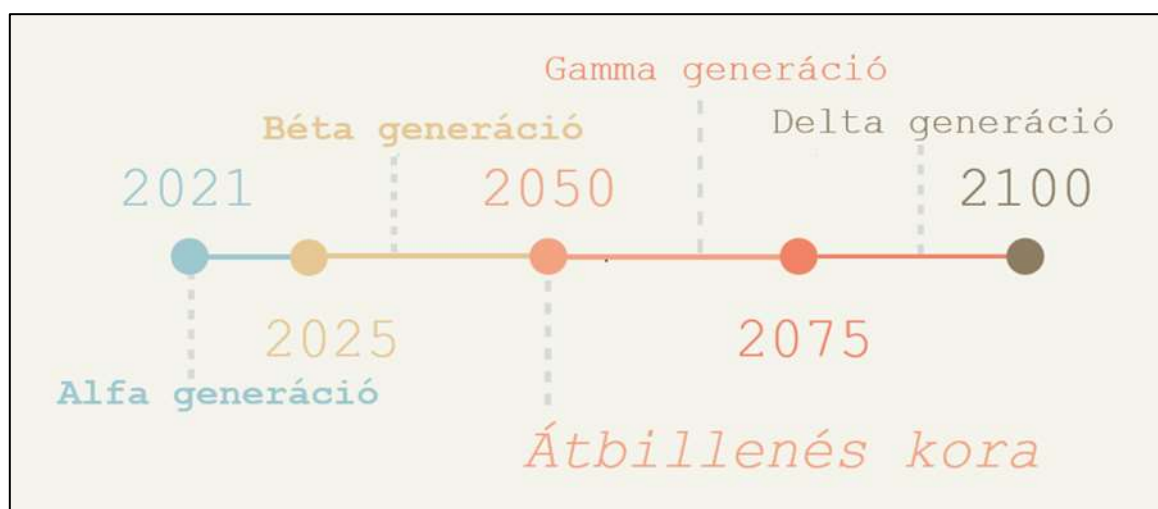
5. Kutatási következtetések, gyakorlati implementáció

Végül szeretném összegezni a fontosabb kutatási eredményeket. A szülők többsége azt gondolja, hogy a gyermeki tanulás magától megy végbe, nincs szükség se utánzásra készítő mintára, se facilitátorra. Hiányzik belőlük egyfajta felelősségtudat, hogy a szülői szerepet megélhesse, egyszerűen nem érzik a gyermeki tanulási folyamatban. Kutatási következtetésem, hogy a szülők, mivel legtöbbször a család, barátok vagy az internet segítségét kérik a gyermeknevelési problémák esetén, ezért nem fordítanak kellő hangsúlyt és figyelmet arra, hogy vannak gyermekneveléssel foglalkozó szakemberek, akik az óvodában is megtalálhatók és tudnának velük kommunikálni és beszélgetni. A legnagyobb és legfontosabb következtetés, hogy a szülők számára a materiális környezet szerepe meghatározó, döntő. Az attitűd és a tanulás fogalma kettévált a kutatás során. Az előző következtetések alapján úgy gondolom, hogy rendkívül fontos lenne az óvodában dolgozó szakembereknek közvetíteni a szülők felé azt, hogy a gyermeknevelésről szóló információkat olyan emberektől kérdezzék meg, akik tudományos és releváns közérthető válaszokat tudnak adni a felmerülő problémákra. Forduljanak bátran szakemberhez. Próbáljuk a szülőkkel megismertetni azt, hogy az óvodában kik dolgoznak, hogy hova lehet fordulni. Próbáljunk meg hiteles információkat adni. Fogadjuk el a szülőket, hiszen nem végeztek többségében pedagógiai-pszichológiai tanulmányokat. Lehet, hogy nincsenek tisztában a szerepükkel és a felelősségükkel, de hangsúlyozzuk számukra a szerető, támogató légkör mennyire fontos, a termékeny aktivitás, miközben tanul a gyermek. Illetve azt is hangsúlyozzuk, hogy a szülő-gyermek érzelmi kapcsolat alapvető fontossággal bír a gyermek fejlődése és az

utánzásos tanulás tekintetében. Végül, mindennél fontosabb, hogy minőségi időt töltsenek a gyermekükkel, ahogy utaltak rá, például a természetben is, de minőségi időnek számít a mesélés, a gyermek ölbé vétele, az együtt mondókázás, éneklés.

6. Összegző gondolatok

A koragyermekkorai tanulás felfogása nyomon követhető, vizsgálható, illetve jól felmérhető szülői és óvodapedagógusi szempontból. A tanulás fogalmát gyakran az iskolához kapcsolják, illetve korábbi tanulásfelfogások idegződtek be a köztudatba. A tanulni tudás viszont egy életen át elkísér. Úgy gondolom, hogy az óvoda mára egy szolgáltatás a sok közül, pedig a hazai gyakorlat „diverzitása” példa értékű. Egyetértek azzal, hogy „a gyökerek mélysége és bojtóztatósága, az alapok építése, és azok stabilitása a vihar alatt válik el”³. A klímaválság mára tény, a jövőbe befektetni nem csak materiális kérdés, mivel fennmaradásunk nem egyértelmű az elkövetkezőkre nézve.

5. sz. ábra: A jövő kihívásai

(Forrás: saját szerkesztés jövőkutatók segítségével⁴)

Részei „lettünk” az ökoszisztémának, nem uralkodói, így fontos, hogy észrevegyük, a fejlődés nem növekedést jelent. De utódaink akár mindannyiunkat felülbírálnak, lesznek-e annyira kritikus gondolkodók, hogy a jövőt megélhessék. Perspektíva váltást sürget a tudományos élet számos területe, és ez a pedagógiának is figyelmeztetés lehet.

³ Renz-Polster, Herbert és Hüther, Gerald 2017. Vissza a gyökerekhez. Így fejlődnek „ezek a mai gyerekek”. Ursus Libris Kft. Budapest. pp 24-29.

⁴ Varga István László és Nemes Orsolya 2019-es írása alapján

BIBLIOGRÁFIA

- Falus, I. és mtsai. (2011). *Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe*. Budapest: Műszaki Könyvkiadó Kft.
- Forgas, J. P. (1989). *A társas érintkezés pszichológiája*. Budapest: Gondolat Kiadó.
- Neisser, U. (1984). *Megismerés és valóság*. Budapest: Gondolat Kiadó.
- Nemes, O. (2019). *Generációs mítoszok. Hogyan készülünk fel a jövő kihívásaira?* Budapest: HVG Kiadó Zrt.
- Renz-Polster, H. és Hüther, G. (2017). *Vissza a gyökerekhez. Így fejlődnek „ezek a mai gyerekek”*. Budapest: Ursus Libris Kft.
- Vicsek, L. (2006). *Fókuszcsoport. Elméleti megfontolások és gyakorlati alkalmazás*. Budapest: Osiris Kiadó.

INTERNETES FORRÁSOK:

- 363/2012. (XII.17.) *Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról*. (online) <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200363.kor> (2020. szeptember 7.)
- Farnady-Landerl, V. (2015). *Kisgyermekkor, tanulás, társak. A kisgyermekkor személyes- és szociális kompetenciák neuropedagógiai kontextusai*. (Letöltés) http://oszkdk.oszk.hu/storage/00/01/67/97/dd/1/Farnady-Landerl_Viktoria-Kisgyermekkor-tanulas-tarsak.pdf (2020. augusztus 15.)
- Kontra, J. (2011). *A pedagógiai kutatások módszertana*. (Letöltés) <https://mek.oszk.hu/12600/12648/12648.pdf> (2020. október 19.)
- Nahalka, I. (2002). *Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Konstruktivizmus és pedagógia*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. (Letöltés) https://www.mindmeister.com/generic_files/get_file/9045209?filetype=attachment_file (2020. augusztus 23.)
- Szántó, B. (2012). *Pedagógusjelöltek tanítás- és tanulásfelfogásának vizsgálata spontán és irányított metaforák tükrében*. (Letöltés) <https://docplayer.hu/17133833-Pedagogusjeloltek-tanitas-es-tanulasfelfogasanak-vizsgalata-spontan-es-iranyitott-metaforak-tukreben.html> (2020. október 27.)
- Szokolszky, Á. (2004). *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó (online) https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_kutato-munka_a_pszichologiaiban/ch02s06.html (2020. október 20.)

- Varga, I. L. (2020). *Interjú Varga István Lászlóval, a Mata Marketing alapítójával.* (online) <http://www.mantamarketing.hu/varga-istvan-laszlo-jovokutato-digitalis-marketing-szakember> (2020. augusztus 14.)
- Varga, L. és Farnady-Landerl, V. (2018). *Új fejezet a konstruktivista pedagógiában: a neuro-pedagógia.* (Letöltés) http://publikacio.uni-eszterhazy.hu/6054/1/81_98_Varga_Farnady-Landerl.pdf (2020. augusztus 6.)
- Varga, L. (2011). *A legokosabb befektetés a jövőbe: a gyermeknevelés.* (Letöltés) <http://rmpsz.ro/uploaded/tiny/files/magiszter/2011/tel/1.pdf> (2020. augusztus 5.)
- Varga, L. (2014). *Új tudomány születőben: Kisgyermekkorai neuropedagógia.* (Letöltés) http://publicatio.nyme.hu/661/1/varga_laszlo_uj_tudomany_szuletoeben_konf_tanulm_u.pdf (2020. augusztus 25.)
- Vámos, Á. (2001). A metafora felhasználása a pedagógiai fogalmak tartalmának vizsgálatában. In: *Magyar Pedagógia*. 101. évf. 1. szám pp 85-108. (Letöltés) http://www.magyarpedagogia.hu/document/Vamos_MP1011.pdf (2020. október 26.)
- Vámos, Á. (2003). Metafora a pedagógiai kutatásban. In: *Iskolakultúra* 2003/4 (Letöltés) http://real.mtak.hu/60696/1/EPA00011_iskolakultura_2003_04_109-112.pdf (2020. október 21.)

KÁNTOR, ZSUZSANNA

WHAT GOES ON IN CHILDREN'S MINDS? - EARLY CHILDHOOD LEARNING THROUGH THE EYES OF PARENTS AND KINDERGARTEN TEACHERS

What is the current interpretation of early childhood learning? How do parents and kindergarten teachers think about the topic? What do you consider important about the role of the material environment? The aim of my research was a kind of condition survey, during which my previous suggestion that parents want to give everything to their preschool children was confirmed. A XXI. century, it was proved that the concept of learning and the attitude associated with it were divided. According to the county of parents, the role of children's learning on their own and for survival and the role of the material environment are decisive. It would be important to draw attention to the parental role model and sense of responsibility, to the scientific and relevant comprehensible information provided by professionals working in kindergarten.